УДК 811.161.2
DOI https://doi.org/10.32841/2409-1154.2020.46-2.24

Рудь О. М.,
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри української мови і літератури
Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка

СКЛАДНІ ПРИКМЕТНИКИ ЯК ЗАСІБ ВЕРБАЛІЗАЦІЇ ОБРАЗУ УКРАЇНИ

Анотація. Стаття присвячена опису семантики та художньо-виражальних функцій складних прикметників як засобу вербалізації образу України в поетичному мовленні ХХ століття. З'ясовано, що лексема *Україна*, яка становить ядро семантичного поля зі значенням «Україна», групує навколо себе периферійні слова *Батьківщина*, *Вітчизна*, *край*, *сторона* тощо. Відповідно до загальнохудожньої традиції, поети ідентифікують Україну із землею, образ якої посідає одне з центральних місць в українській поезії. Філософськи узагальнений образ України в поетичному контексті актуалізується через низку мікрообразів, художніх символів. Визначено, що мовний образ України розкривається через уживання топонімів (*Київ, Львів, Переяслав, Чернеччина, Одеса, Канів*), гідронімів (*Дніпро*), назв рослинного світу (*верба, дуб, береза, яблунька, каштани, смерека, осика*) тощо. У поетичному контексті ці слова зазнають семантичної конкретизації, образно називаючи Україну, характеризуючи її. Основну увагу приділено семантиці, функціональному навантаженню складних прикметників як засобу вербалізації образу України. На основі аналізу значного фактичного матеріалу виділено такі семантико-функціональні групи складних прикметників: композити на позначення позитивної оцінки, психологічного сприйняття; складні прикметники звукової семантики; прикметники-композити з колірним компонентом; прикметники на позначення особливостей природи, ландшафту тощо; складні прикметники на позначення кількості населення, могутності країни. Складні прикметники, що розкривають образ України, передають враження майстрів слова від рідного краю, України й становлять переважно індивідуально-авторські утворення. Епітети-композити використовуються для емоційного вияву думок і почуттів поета, створення яскравої образності, надзвичайно гармонійної і поліфонічної картини, яка повністю підкоряється емоційній будові та ідейному напряму ліричного твору.

Ключові слова: складні прикметники, композити, засоби вербалізації, епітети, образ України, індивідуально-авторське мовомислення, поетичне мовлення.

Постановка проблеми. Батьківщина, рідний край, де народився і виріс, посідають особливе місце в житті кожної людини. З ними пов'язані перші спогади, почуття, емоції, те сакральне, що зберігається в душі людини назавжди. Отже, мовний образ України наскрізно проходить через канву багатьох поетичних творів ХХ століття і має глибинний зміст. Це знаходить вираження в лексичній палітрі значень, епітетів, метафор, що зумовлено тими асоціаціями, які виникають у мовомисленні і свідомості майстра поетичного слова.

Одними із засобів вербалізації образу України в поетичному мовленні ХХ століття є складні прикметники у функції епітета, які не лише уточнюють певну ознаку предмета, дають йому логічне визначення, але й апелюють до читачів, викликаючи в уяві несподівані образи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Образ України є предметом наукових розвідок таких мовознавців, як Г. Голобородько, Н. Гуменюк, Д. Запорожська, О. Крижанівська, А. Плечко, О. Прищепа, О. Свисюк, Л. Ставицька, З. Тищенко, О. Шабас. З огляду на важливість вивчення цього питання для вітчизняної лінгвістичної науки, потребують ґрунтовного аналізу засоби вербалізації образу України у поетичних творах ХХ століття, оскільки у поетичному мовленні цей образ відіграє важливу роль як мовно-естетичний компонент художнього світу митця.

Метою статті є аналіз семантики та функціонального навантаження складних прикметників як засобу вербалізації образу України на матеріалі поетичних творів ХХ століття.

Виклад основного матеріалу. У поетичній мові значення слова ніколи не буває замкнутим. Крім свого лексичного значення, в якому узагальнюється розуміння явища чи предмета, слово може викликати різноманітні асоціації, смислові та емоційні відголоски, які широко використовуються художньою літературою задля мовної виразності. Становлячи центр, ядро семантичного поля зі значенням «Україна», лексема *Україна* групує навколо себе слова *Батьківщина*, *Вітчизна*, *край*, *сторона*, *земля* тощо. Ці слова у загальному вжитку об'єднуються спільністю значення «країна», а в поетичній мові вони зазнають семантичної конкретизації, образно називаючи Україну, характеризуючи її. Складні прикметники-епітети у поетичному контексті, окреслюючи ці лексеми, підкреслюють, увиразнюють їх значення, підсилюють їх художньо-виражальні функції.

У словнику «Поетичне слововживання складних прикметників та дієприкметників» [2] засвідчено такі семантико-функціональні групи прикметників-композитів, що вербалізують образ України:

1) складні прикметники на позначення позитивної оцінки, психологічного сприйняття: *зореносна, сонцекрила* Батьківщина; *безсоромно-прекрасна, благодатна, благословенна, весело-зорна, владисто-висока, врівноважена, злототінна, кривавозливна, пишнодревна, рахманно-тиха, сонцелика, сумна-невесела, чудодійна, щедроогнелика, яснолика, ясноока* земля; *веселозорна, чужедальна* сторона; *крилоорлина, многострадальна, ширококрильна* Україна;

2) прикметники-композити звукової семантики: *многомовна* Вітчизна; *стодзвонна, стозвука* земля; *стоголосий, громовісний* край;

3) складні прикметники з колірним компонентом: *зеленоброва, зелен-синя, зеленоцвітна, чорнотіла* земля; *зелен-золот,*

зеленокроний, золотокосий, золототканий, синьозорий край; *білостінна, жовто-синя* Україна;

4) прикметники на позначення особливостей природи, ландшафту тощо: *многоріка, стодоріжна, тисячоріка* земля; *крутоберегий, стоцвітний, вербово-степовий, сніжно-дикий* край;

5) складні прикметники на позначення кількості населення, могутності краю: *многолюдна, многосила, стонародна* земля, *вселюдний* край тощо.

Складні прикметники із колірним компонентом становлять переважно індивідуально-авторські утворення, значення яких розкривається у поетичному контексті. Метафоричне вживання складного прикметника нейтралізує семантику кольору, наділяючи новим значенням. У складі поширеної метафори індивідуально-авторський епітет *зеленоброва* (земля) не лише вказує на колір трави, але й передає найніжніші почуття, замилування літньою ніччю: «*В оздоблену зірками неба шаль запнулася земля* ***зеленоброва****»* (Семенко В. Світлотінь, с. 15).

У поетичній мові в ролі антонімів можуть виступати кольори, які поза контекстом не протиставляються. У поезії В. Барки контекстуальним антонімом чорного кольору виступає складна кольороназва *зелено-синій*: «*Січуть потоки струн журливокосі то землю чорну, то* ***зелено-синю****. А смертник молодий сидить і досі, без сліз оплакує свою святиню*» (Барка В. Білий світ, с. 109). Завдяки поєднанню в поетичному творі контекстуальних епітетів-антонімів та оксиморона *(без сліз оплакує)* майстру слова вдається повніше розкрити складність і суперечність зображуваних явищ, надати мовленню більшої витонченості, найтонше передати душевний стан героя.

Словник української мови подає значення прикметника *золототканий* так: «витканий або вигаптуваний шовковими позолоченими нитками» [4, т. 3, с. 683]. У поетичній мові внаслідок переносного вживання складний епітет видозмінює свою семантику, означаючи «рідний, дорогий серцю», а також «багатий»: «*І весь палкий,* ***золототканий*** *із прірви сну і забуття Ти встанеш, краю мій коханий, До мрій і кращого життя!...*» (Алчевська Х. Твори, с. 39).

Складні епітети з компонентом *чорно-* найчастіше характеризують землю за асоціацією до чорного ґрунту (верхнього шару земної кори, придатного для життя рослин) [4, т. 3, с. 181]. Залежно від контексту прикметник *чорний* може видозмінювати своє значення, означаючи «горе, сум, нещастя»: «*Надивляйся на землю, де сизі орли клекотіли із могили високої в димнім безмежжі доріг – і лежала земля, в попелищі земля* ***чорнотіла****, Я дививсь – і німів, і прощавсь – і прощатись не міг*» (Малишко А., т. 2, с. 10). Індивідуально-авторські епітети урізноманітнюють лексичний та стилістичний фон поезії; будучи семантично місткими та образно глибокими, вони сприяють творенню незвичайних поетичних образів.

Складні епітети семантичного поля зі значенням «Україна», які передають враження майстрів слова від України, рідного краю, становлять, як правило, індивідуально-авторські утворення: *сонцекрила* Батьківщина; *безсоромно-прекрасна, веселозорна, владисто-висока, врівноважена, рахманно-тиха, сонцелика, сумна-невесела* земля; *веселозора* сторона, *красна-прекрасна, крилоорлина, многостраждальна, ширококрильна* Україна тощо. Поетичне мовлення несе більшу інформацію, ніж звичайна, непоетична мова. Це відбувається тому, що в поезії будь-які елементи мовного рівня можуть підноситись у ранг важливих, набувати семантичного характеру, одержуючи додаткове значення.

Образ України у світосприйманні П. Тичини переростає в образ надзвичайної просторовості, безмежності. Цьому сприяє вдале використання індивідуально-авторських епітетів, які передають враження, психологічне сприйняття майстром слова рідного краю, України: «*Чи пізнаєш мій голос? Я – це ж я, твоя* ***крилоорлина****, що дбає за твоє життя, Червона мати Україна!*» (Тичина П., т. 2, с. 220); «*Україна ж буде вільна: візьме долю обома – голосна,* ***ширококрильна*** *між народами всіма*» (Тичина П., т. 2, с. 289). У поетичному контексті епітети *крилоорлина, ширококрильна* набувають значення «вільна, незалежна».

«Перенесення значення слова-прикметника має дві сторони: це або наділення предмета невластивою йому якістю, або ж віднесення певної якості до сфери іншого виду відчуття» [5, с. 59]. У поетичному мовленні часто неживим предметам чи явищам приписуються властивості живих істот, внаслідок чого з'являється «придушений відтінок одухотворення», який яскравіше проявляється тоді, коли змальовуються неживі предмети чи явища за допомогою таких прикметників, які в прямому значенні характеризують поведінку людини, її почуття, переживання, розкривають внутрішній світ [3, с. 7]. Змальовуючи рідну землю, рідний край, майстри слова наділяють землю рисами, притаманними людині. Земля у світосприйманні поета, як жінка, стає то веселою, то сумною, то тихою, то грізною. Один із компонентів епітета-композита до слова *земля* підсилює, увиразнює ознаку, названу іншою основою. У поезії М. Вороного земля змальовується не просто невеселою, а сумною-невеселою: «*Палали в пожежах садиби і села, Валились ліси, пустошились од граду поля, І квіти пов'яли, і вилягли зела – Стогнала земля, Аж чорна* ***сумна-невесела****»* (Вороний М. Твори, с. 34). Шляхом поєднання в одному епітеті семантично близьких основ, а також внаслідок підсилення ознаки епітетом *чорна* автору вдається надзвичайно виразно передати горе, лихо й біду, що випали на рідну Україну.

СУМ пояснює значення прикметника *рахманний* як «смирний, тихий, спокійної вдачі» [4, т. 8, с. 456]. Поєднуючи в одному складному епітеті дві синонімічні основи *рахманний* і *тихий*, В. Малишко передає свої почуття до землі, свою любов до України: *«Несе любов до весен грозяних, До ранків у сріблястій млі, Любов до тих стежинок росяних, А що найбільше – до землі, Так, до землі* ***рахманно-тихої****»* (Малишко В. Доторк, с. 31).

Надзвичайно виразними, стилістично забарвленими, несподіваними своїм уживанням є індивідуально-авторські епітети-композити, в яких поєднуються семантично різні основи: *«Дзвенів нещадно пожадливий день, Цілуючи ненатлим сонцем землю,* ***Безсоромно-прекрасну****, п'яну землю»* (Маланюк Є. Вибрані поезії, с. 100). Епітет *безсоромно-прекрасна* (земля) передає захоплення автора, його замилування природою рідної України.

Відповідно до загальнохудожньої традиції поети ідентифікують Україну із землею, образ якої посідає одне з центральних місць в українській поезії. Її щедрість, родючість викликають захоплення багатьох майстрів поетичного слова. У змалюванні плодоносності української землі, багатства рідного краю велику роль відіграють епітети-композити, які становлять

окремий пласт лексики поетичної мови: *буйновіта*, *всещедра*, *двожилава*, *добродайна*, *житня-пшенична*, *многоплідна*, *многосила*, *повногруда*, *хлібородна* земля, *медомолочна* Україна тощо. Серед цих епітетів виділяються композити, які конкретизують ознаку, називають реальні плоди, принесені землею (*житня-пшенична*, *хліборodна*, *медомолочна*): *«Приліз раз у нашу землю змій та й каже: давайте мені, каже, всі землі удобнії, всі землі родючі, **житні-пшеничні**, то, може, ще тоді я вас і не поїм»* (Тичина П., т. 2, с. 80); *«Тебе, **медомолочна**, і бурякова, й пшенична, тебе хвалю, Україно, щоденна в муці одвічній»* (Гординський С. Поети Заходу, с. 105).

Образ землі у мові поезії внаслідок семантичної диференціації зазнає різноманітних ускладнень. У поезії І. Драча «Яблуня в Умані» образ землі – це символ єдності науки і Всесвіту, земля – основа всього на нашій планеті: *«Вечірнє сонце яблуком останнім Котилось з яблуками за бугор В спориш, в траву, у землю **буйновіту**, До центру слова і до центру світу!...»* (Драч І, т. 2, с. 90). Епітет *буйновіта* не лише окреслює слово *земля*, але й означає щось пишне, розкішне, що постає над землею. Земля – символ вічності, символ невмирущості: усе виходить із землі, усе знаходить спочинок у землі.

У поезії В. Стуса земля переростає у збірний образ мужнього, незборимого народу України: *«Ти вже не згинеш, ти **двожилава**, земля, рабована віками, і не скарать тебе душителям сибірами і соловками»* (Стус В. Зимові дерева, с. 95). Метафоричний епітет *двожилава* є тонким, влучним засобом самовираження поета, його естетичних задумів, мрій і прагнень.

Традиційним і стилістично виправданим засобом поетичної конкретизації України є також уживання топонімів. Найбільш частотними і покликаними встановити певні асоціації є образи *Києва, Львова, Переяслава*. Значно рідше у мові поезії використовуються інші географічні назви, зокрема *Чернеччина, Одеса, Канів*. Топоніми в українській поезії є образним засобом зображення певної історичної епохи, часто відтворюють біографічну географію автора, вказуючи на населені пункти, де пройшло дитинство поета, де йому довелося побувати впродовж життя.

Складні епітети поетичної мови підкреслюють характерні ознаки топонімів, розкриваючи предмет зображення з несподіваного боку. Епітети-композити використовуються для створення яскравої образності, емоційного вияву думок і почуттів поета. Складні епітети з кольористичним елементом передають неповторність, чарівність міст України, авторське замилування їх красою.

Епітети-композити з кольоропозначеннями *золот-, злото-* найчастіше окреслюють *Київ*, відтворюючи незвичну красу церковних куполів цього міста, покритих золотом: *«Києве мій **злотолитий**, Ірпінська тишо смолиста І рожева моя Романівко!»* (Рильський М., т. 3, с. 47).

Дуже часто у поетичній мові епітети-композити з кольоропозначеннями *золот-, злото-* у своєму складі не створюють зоровий образ, а сприяють вираженню образу-почуття. При цьому предметний зміст слова майже повністю втрачається, перенесення значення ускладняється; емоційна оцінка яскрава, своєрідна й абстрактна. У поезії П. Тичини епітет *златоглавий*, як і *кволо-темпий*, через асоціацію до двоглавого царського орла означає щось старе, вороже новому, а епітет *золот-срібен* характеризує новий, вільний, світ: *«Не **златоглавий** нам потрібен, не **кволо-темпий**, не чупрун, не сам в собі старим заглибен, – а повен сили, **злото-срібен**, новий наш Київ, з юних юн!»* (Тичина П., т. 2, с. 23).

В українській поетичній мові легко визначити сферу вживання складних епітетів із кольористичним компонентом. Якщо епітети з елементом *золот-, злото-* окреслюють Київ, то слова з елементом-кольоропозначенням *сиво-* характеризують Львів. При цьому компонент *сиво-* втрачає кольористичну семантику, означаючи «дуже давній, старий»: *«Ти синів найкращих, **сивоглавий** Львове, Обираєш нині на новий похід…»* (Рильський М., т. 2, с. 301).

Епітет *сиво-зелений*, у якому перший компонент *сиво-*, втративши кольористичне значення, розширив свою семантику і означає «дуже давній, старий», а другий компонент *-зелений* зберігає своє основне значення кольору, застосовується так: *«На віковім кладовищі У **сиво-зеленому** Львові Здіймаються вище і вище Багряні сузір'я кленів»* (Воронько П., т. 2, с. 313).

Епітети-композити з компонентом *сонце-, -сонячний* на позначення наявності сонця над містом, ступеня освітленості сонцем в українській поезії зустрічаються зрідка: *«Одесо, **повносонячна** Одесо! Життя в тобі – це не озерне плесо, не холодок під деревом, не тінь, – а моря буряного широчінь…»* (Тичина П., т. 3, с. 145). Здебільшого це емоційно-метафоричні епітети настрою, які визначають авторське сприймання предметів чи явища: *«Львове рідний, **сонцебризний**, це тобі мій спів і сміх»* (Сосюра В. Червона зима, с. 91). У поезії В. Сосюри епітет *сонцебризний*, вживаючись у переносному значенні, означає «радісний, натхненний, повний щастя, надій» [4, т. 9, с. 459]. Близьке значення має індивідуально-авторський епітет *сонцекрилий*, що передає авторську оцінку події, ставлення до неї: *«Як же день отой забути, Переяслав **сонцекрилий**, Що осяяв булавою непокірливий Богдан!»* (Рильський М., т. 3, с. 157).

«Для поетичної мови характерним є не лише використання всіх виражальних можливостей слова, його трансформація й розвиток, але й творення слів нових, зумовлених творчим прагненням до посилення художньої виразності, до свіжості поетичних образів» [1, с. 52–53]. Індивідуально-авторські складні епітети посилюють образність та емоційність висловлення, що сприяє створенню незвичних, яскравих образів. Поєднання індивідуально-авторського епітета-композита *стодзвонний* з іменником *Київ* творить незвичайний звуковий образ, який створює враження урочистості, піднесеності: *«Одпливав **стодзвонний** Київ, з пам'ятником гірка…»* (Нехода І. Поезії. Казки, с. 69).

Кожен майстер поетичного слова володіє індивідуальним секретом створення яскравого, естетично місткого образу. Метафоричні складні епітети служать одним із засобів посилення образності і виразності мови: *«Могильний вітер з тих ярів повіяв – Чад смертних вогнищ, тіл димучих згар. Дивився Київ, **гнівнолиций** Київ, Як в полум'ї метався Бабин Яр»* (Бажан М., т. 1, с. 293). Оказіоналізм *гнівнолиций* передає надзвичайну трагічність ситуації, страшне горе й біду, що випали на долю народу України. Епітет-композит сприяє чіткішому вираженню думок і настрою, посилює пізнавальну цінність поетичного твору.

Символом України, рідного краю в українській поезії часто виступає образ Дніпра та інших річок. Це образи, які стали символом дитинства, символом могутності і незламності народу України: *«Дніпре, Дніпре, ти, як мій народ, – гордий, **волелюбний** і могутній!»* (Костенко Л. Поезії, с. 160). Внаслідок

порівняння Дніпра з народом створюється незвичайно багатий найтоншими відтінками значення художній образ. Порівняння увиразнює зображуване, робить його більш наочним, виявляє ставлення автора до предмета змалювання. Епітет *волелюбний* не лише служить засобом характеристики течії ріки (той, який любить простір, широчінь), але й образно передає прагнення народу до волі, незалежності.

Україна в українській поезії ХХ століття – багатоплановий і значеннєво наповнений образ. Філософськи узагальнений образ України в поетичному контексті актуалізується через низку мікрообразів, художніх символів. Символом України, її народу в мові поезії виступають образи верби та калини. Символіка рослинного світу надзвичайно виразна і багатогранна. Зазнаючи різноманітних диференціацій, у своєму розвитку, вона проходить складний шлях: від традиційного, фольклорного до індивідуально-авторського. Ускладнення семантики значною мірою залежить від лексичної сполучуваності слова у поетичному контексті. Складні епітети допомагають осягнути семантичне багатство слова, виявити часом прихований, незвичний відтінок значення.

Серед різноманітних лексичних полів лексики української поезії слова на позначення рослинного світу посідають значне місце. Найбільшу групу серед них становлять назви *дерев* (*дуб, верба*, *клен, липа* тощо) та квітів (*айстри, волошка, жоржина, конвалія, мак, лілея* тощо). Значно рідше в українській поезії зустрічаються назви кущів (*бузок, глід, калина, терен*) і трав (*ковила, конюшина, хвощ*). У мові поезії слова на позначення рослинного світу служать образним засобом зображення природи рідного краю, розкривають характер мовлення поета, його естетичні принципи та вподобання.

Складні епітети поетичної мови характеризуються особливою лаконічністю, стислістю, виразністю. За допомогою одного лише епітета автор розкриває різні властивості, якості зображуваного, передаючи своє ставлення до предмета змалювання. Значне місце у своїй образній системі майстри поетичного слова відводять складним епітетам з кольористичним елементом. Використовуючи складні епітети такого типу для зображення оточуючої нас дійсності, поети розкривають перед читачами неповторну красу, чарівність природи України, що дає змогу сприймати картину зображення наочно.

Складні епітети з кольористичним елементом тематичної групи дерев становлять найбільший пласт лексики української поезії цієї групи. Це дає можливість із цього класу слів виділити складні епітети, які передають колір листя, кори та плодів дерев. Найчисленнішими серед них епітетами, що передають забарвлення листя дерев, є такі: *багряно-жовті* дерева, *білолисті* верби, *білокура* верба, *бронзово-темні* дуби, *вічнозелене* дерево, *зеленоволосі* верби, *злотокосі* берези, *зеленокоса* верба, *зеленокрила* яблунька, *зеленорунні* каштани, *зеленочолий* дуб, *зеленошумне* смереча, *зелено-ярий, міднолистий, мідянолистий* дуб, *русокосі* берези, *світло-попелясті* осики, *срібнолистий* осокір, *срібнолисті* осики. Усі ці епітети створюють надзвичайно гармонійну і водночас поліфонічну кольористичну картину, яка повністю підкоряється емоційній будові та ідейному напряму ліричного твору.

Висновки. Складні прикметники-епітети, вербалізуючи образ України, відзначаються великою різноманітністю, семантичною місткістю, експресивним забарвленням. У поетичному контексті розширюється та збагачується їх значення, увиразнюються художні образи. Вони служать створенню яскравої образності, емоційному вираженню думок і почуттів поета.

Література:

1. Калашник В. Особливості слововживання в поетичній мові : навчальний посібник. Харків : ХДУ, 1985. 68 с.
2. Рудь О. Поетичне слововживання складних прикметників та дієприкметників. Словник. Суми : СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2001. 270 с.
3. Рудь О. Складні епітети семантичного поля із значенням «Україна» (на матеріалі української поезії ХХ століття). Київ : Рідна мова, 1998. 40 с.
4. Словник української мови : в 11 т / АН УРСР. Інститут мовознавства ; за ред. І. Білодіда. Київ : Наукова думка, 1970–1980. Т. 1–11.
5. Шамота А. Переносне значення слова в мові художньої літератури. Київ : Наукова думка, 1967. 127 с.

Rud O. Complex adjectives as a means of verbalizing the image of Ukraine

Summary. The article is devoted to the descriptive semantics and artistic-expressive functions of complex adjectives as a means of verbalizing the image of Ukraine in poetic speech of the XX century. It was found that the lexeme "Ukraine", which is the core of semantic field with the meaning "Ukraine", groups around itself the peripheral words "Homeland", "Fatherland", "land", "side" and soon. In accordance with the general artistic tradition, poets identify Ukraine with the land, the image of which occupies one of the central places in Ukrainian poetry. The philosophically generalized image of Ukraine is actualized in poetic context through the number of micro-images and artistic symbols. It is determined that the linguistic image of Ukraine is revealed through the use of toponyms (Kyiv, Lviv, Pereyaslav, Chernechchyna, Odessa, Kaniv), hydronyms (Dnipro), names of flora (willow, oak, birch, apple, chestnut, spruce, aspen) etc. In poetic context, these words undergo semantic concretization, figuratively naming and characterizing Ukraine. The main attention is paid to the semantics, functional load of complex adjectives as a means of verbalization of image of Ukraine. Based on the analysis of significant factual material, semantic-functional groups of complex adjectives are distinguished: composites to denote positive evaluation, psychological perception; complex adjectives of sound semantics; composite adjectives of color component; adjectives to denote features of nature, landscape etc.; complex adjectives to denote the population, the power of the country. Complex adjectives that reveal the image of Ukraine convey the impressions of masters of the word from their native land Ukraine and are mostly individual-author formations. Composite epithets are used for emotional expression of the poet's thoughts and feelings, creating a vivid imagery, extremely harmonious and polyphonic picture, which is completely subject to emotional structure and ideological direction of the lyrical work.

Key words: complex adjectives, composites, means of verbalization, epithets, image of Ukraine, individual-author language thinking, poetic speech.